

Retaule de Sant Cebrià de Cabanyes

Sant Fost de Campsentelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Palau Nacional - Parc de Montjuïc, s/n (08038 - Barcelona).
Emplaçament MNAC (procedent de Sant Cebrià de Cabanyes)

Coordenades:

Latitud: 41.505
Longitud: 2.22543
UTM Est (X): 435357
UTM Nord (Y): 4595109

Classificació

Número de fitxa 08209 - 42
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Medieval Gòtic
Segle XV
Autoria de l'element: Cercle de Jaume Huguet
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Pública
Titular: Museu Nacional d'Art de Catalunya (Palau Nacional - Parc de Montjuïc, s/n ; 08038 - Barcelona)

Fitxes associades:

[Sant Cebrià de Cabanyes](#)

[Frontal d'altar de Sant Cebrià de Cabanyes](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

Retaule, procedent de Sant Cebrià de Cabanyes pintat al tremp sobre fusta (281,7 x 197 x 10 cm) atribuït al cercle de Jaume Huguet (Valls, 1412 - Barcelona, 1492), de l'últim quart del segle XV, on es representen quatre seqüències de la vida i el martiri de Sant Cebrià (Tascius Cecilius Ciprianus, bisbe màrtir de Cartago en el s. III).

Barrachina (2014) ens el descriu amb detall: *"La imatge central del retaule presenta al sant dempeus en actitud de beneir, vestit de pontifical, amb mitra i bàcul i sense cap altre atribut. Dos àngels subjecten darrere seu una cortineta que pot evocar el gremial, és a dir, el drap que anava davant del bisbe en algunes cerimònies. Els quatre compartiments hagiogràfics són: a dalt a l'esquerra; la confessió del sant. Aquest, enmig del poble, es confessa cristià davant del procònsol romà Patró. Queda gràcia la confessió de fe revestit de les vestidures episcopals: per a nosaltres és una confessió sinòptica. A baix a l'esquerra es representa el pecat del sant: la seva fugida de Cartago, deixant abandonada la seva diòcesi. Segueix a dalt a la dreta; amb la seva decapitació. En aquesta els seus familiars estan pagant al botxí per encàrrec del màrtir; amb aquest gest es visualitza el seu perdó. A baix a la dreta, l'enterrament. En aquest dos personatges d'hàbit totalment negre (que segurament reflecteixen a membres d'alguna confraria de la bona mort de l'època de la pintura del retaule) tenen agafat el cadàver per enterrar-lo en una fossa comuna evocada per ossos humans. Familiars i un clergue solemnitzen la cerimònia secreta atès que l'època era de persecució anticristiana. El cimadal és el característic: el Calvari en la seva versió més simple: Crist a la creu entre la Verge i Sant Joan. La cartel·la amb l'INRI està escrita amb capitals romanes. La predel·la està centrada per la Pietat de Crist: incorporat dins del sepulcre, només, amb els atributs de la Passió: la cartel·la de la creu porta l'INRI amb capitals gòtiques. Els sants que la flanquegen són, d'esquerra a dreta, Sant Miquel, amb escut de torneig i sota de la capa se li veu una armadura composta de cosselet, ausberg i arnès rígid de braç. Sant Sebastià, va vestit de noble amb l'arc i la fletxa. Sant Antoni Abat, porta hàbit marró d'eremita, bàcul, la tau al pit, llibre i campana. I una santa màrtir no discernible per no portar més atribut que la palma del martiri i un llibre, potser Santa Caterina. Una última observació seria que els dos sants centrals són salutífers: el poble de Sant Fost de Campsentelles confiaria en ells perquè els lliurés de les epidèmies".*

Observacions:

Forma part de la col·lecció del Museu Nacional d'Art de Catalunya des de l'any 1956 amb el número de catàleg 064063-CJT. Fou redescobert l'any 2005-06 per l'historiador de l'art Jaume Barrachina (2014), al fons del MNAC. Formava part de la col·lecció particular de l'industrial Maties Muntades, comte de Santa Maria de Sants.

Xavier Pérez (dins Barrachina; 2014) n'ha resseguit les referències bibliogràfiques i documentals per tal de refer la seva trajectòria fins arribar al MNAC.

L'any 1882 encara estava a l'esglesiola de Cabanyes, segons consta al butlletí *L'Excursionista*, 40, (1882). Els visitants el descriuen amb detall i diuen que aviat el portaran a Sant Fost. L'any 1884 ja es trobava a la parròquia de Sant Fost, així ho diuen explícitament els excursionistes que visitaren l'església i la rectoria (Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalanes, vol. V, pp. 158-1863, agost de 1884). El 24 d'abril de 1892, un altre grup d'excursionistes diuen que *"en l'església de Sant Fost 's nota un retaule gòtic del segle XIV...En la rectoria veierem un curiós cupó de fusta...un retaule gòtic ben conservat, un frontal bizantí de gran mèrit..."*. Podria ser un d'aquests retaules gòtics el de

Sant Cebrià? (Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, núm. 5, abril-juny 1892, pp. 79-80). El 18 de febrer de 1894, un grup de membres del CEC tornen a Sant Fost i en la crònica diuen que “*visitaren al senyor Rector, que’ls ensenyà l’església, ja coneguda de nostre centre, y traguieren algunas fotografias d’un notable retaule y un frontal qu’en ella’s guarda...*” (Butlletí del CEC, volum quart, 1894, p. 72).

Es planteja la hipòtesi que aquest retaule pugui ser el de Sant Cebrià igual que el frontal, que posteriorment anà a parar al Museu Diocesà de Vic, on encara es conserva.

Història

Sant Cebrià de Cabanyes era una antiga parròquia rural que es documenta per primera vegada l'any 1001. En una afrontació de terres, en la qual Egofret i Signares ven la terra i la casa a Vivan i Cuscà. En un document de permutes de terres de l'any 1086 se'n torna a fer referència.

L'any 1113, Bernat Guanalgot testa a favor del seu fill Berenguer Bernat del castell de Cabanyes i de totes les seves pertinences, i dona un morabatí i la seva capa a l'església i al prevere de Sant Cebrià. Durant tot el segle XII se'n torna a fer esment. Fou consagrada l'any 1192 pel bisbe de Barcelona Ramon de Castellvell, tot i que es considera que es tracta de l'ampliació d'un temple construït temps abans.

El 29 de gener de 1256, Arnau de Gurb, bisbe de Barcelona, cedeix les parròquies de Sant Cebrià i Martorelles i l'església parroquial de Sant Fost a la priora del monestir de Santa Maria de Montalegre. Però l'any 1362, la comunitat del monestir renuncia als seus drets en traslladar-se a Barcelona.

En una visita pastoral de l'any 1328, l'església continua governada pel propi rector. Després d'un cert període de bonança durant els segles XIII i XIV, va entrar en crisi per la reducció dels ingressos, raó per la qual no s'hi va dur a terme cap reforma ni millora.

Aquest procés va concloure l'any 1504, quan el bisbe Gonzalo de Heredia va decretar la seva fusió amb la veïna parròquia de Sant Fost i s'hi van anar reduint a poc a poc les celebracions de culte fins que, finalment l'any 1867, s'hi va decretar la supressió de tota activitat pastoral.

Anys més tard, el 1877, l'ermità que cuidava la rectoria va desallotjar la casa, cosa que va accelerar el procés de degradació del conjunt.

A mitjan segle XX es trobava en molt mal estat i amb l'absis mig enrunat. Per iniciativa del grup "Amics de Cabanyes", juntament amb la parròquia de Sant Fost, entre els anys 1970 i 1984 s'hi va dur a terme la restauració del temple, que va finalitzar amb la reconciliació el dia 14 d'octubre de 1984, de part del cardenal Jubany.

Bibliografia

AA.DD (1991). "Sant Fost de Campsentelles", dins A. Pladevall (coord.). *Catalunya romànica*, vol. XVIII, (pp. 417-419). Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

BARRACHINA NAVARRO, Jaume (2014). L'origen del retaule de Sant Cebrià de Cabanyes, del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Dins Campsentelles, núm. 17. Centre d'Estudis Campfostencs, pp. 9-20.

JUNYENT i SUBIRÀ, Eduard (1967). *L'antipendi de Sant Cebrià de Cabanyes*, XI Diada de la parròquia, 30 de juliol, Sant Fost de Campsentelles.

MARTÍ BONET, Josep Maria et alii (1981). *Catàleg monumental de l'arquebisbat de Barcelona*, vol. I/1 i I/2. Barcelona: Arxiu Diocesà de Barcelona, pp. 707-712.

MONSERDÀ, Daniel (1982). *Noces d'argent del dia de la parròquia*. Sant Fost de Campsentelles.

PÉREZ GÓMEZ, Xavier i PÉREZ GÓMEZ, Ferran (1990). *Sant Fost, història d'un poble. Dels orígens a la Guerra Civil*. Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles.

POST, C.R. (1930). *A History of Spanish Painting*. Vol. 1. London: Humphrey Milford Oxford University Press.

RIFÀ i SOLÉ, Jaume (2019). "El patrimoni cultural", dins la col·lecció *Fem memòria. Sant Fost de Campsentelles*. *Segle XX*, núm. 15. Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles.

VALL, Ramon i MASVIDAL, Joan J. (1983). *El romànic del Vallès*. Sabadell: Ed. AUSA.

Enllaços d'interès:

[Fitxa del MNAC](#)

[Notícia de la reproducció](#)

